

דצמבר, 2025

“שיחה בגינה” מסמך הנחיות

הקדמה

לוח תקשורת הוא אמצעי אחד מתוך שלל אמצעים שיחד נקראים “תקשורת תומכת וחליפית”, או בראשי תיבות תת”ח. קלינאיות תקשורת ביחד עם נשות ואנשי מקצוע נוספים מתאימים אמצעי תת”ח לאנשים שמתקשים לדבר או להבין את סביבתם, כדי לאפשר להם להשתתף ולתקשר במצבים שונים לאורך היום.

בלוח תקשורת יש סמלים - תמונות, איורים ומילים כתובות. הסמלים מסודרים בדרך כלל בתאים. לוחות תקשורת מותאמים לאדם הזקוק להם: אוצר המילים, סוג הסמלים, גודל הסמלים ומספר הסמלים שיש בכל לוח. הלוחות יכולים להיות מודפסים, חלק מאפליקציה או תוכנה שבעזרתה אפשר לייצר ולארגן יחד לוחות רבים. למשתמשות והמשתמשים בלוחות אלו, יש סמלים ולוחות כך שבכל מצב, האנשים בסביבה הקרובה שלהם לומדים, יחד אתו, להכיר ולהשתמש בהם. זהו תהליך שלוקח זמן.

לוחות “שיחה בגינה”

הלוח המצורף מטה הוא דוגמה ללוח תקשורת ציבורי. אוצר המילים בו נבחר, בין היתר, על סמך שיחות שנערכו בגני שעשועים ומיועד להנגיש את החוויה בהם.

הלוחות מעוצבים כך שהסמלים המייצגים את המתקנים הייחודיים לכל גינה ציבורית נמצאים מצד שמאל ומצד ימין, נמצא לוח סמלים זהה. כך שתוכלו לתרגל, להתרגל ולהשתמש בהם בכל אחד מהגנים בעיר. שימו לב, ישנם סמלים המורכבים מכמה סמלים יחד כמו בסמל “לשחק”.

הלוח לא יתאים עבור כל שיחה, או עבור כל צורך שיעלה במהלך הביקור בגן השעשועים, הוא ישמש עבור אמירות ומצבים רבים ויעזור לשפר את חווית הביקור בגנים הציבוריים.

לא פחות חשוב, דרכו אנשים בעיר ילמדו על תקשורת תומכת וחליפית ויוכלו גם להתנסות בה. ללמוד עוד על תת”ח, מוזמנות ומוזמנים לבקר [באתר עמותת איזק ישראל](#) ולהתייעץ עם קלינאיות תקשורת במקום מגוריהם.

דוגמאות והצעות לשימוש בלוח

הביטו בלוח. והכינו את האצבע המורה (האצבע שמצביעים בה), הצביעו על הסמלים המופיעים בטקסט הבא

בצבע כחול.

שיחה בגינה

לפיכך לוח תקשורת ציבורי לך השעשועים. לוח התקשורת מאפשר לבאת ובאי הגינה, דוקוקים לאמצעי תקשורת תומכת וחלופית ולשיתוף. להשתתף באמצעות הצבעה ומבט על הסמלים המציינים בלוח. סרקו את הברקוד ולמדו כיצד להשתמש בו.

מתקנים גינת עתידים	כף	חזק	לבוא	להסתכל	לעזור	רוצה	אני
גבעות רכיבה	קשה לי	לאט	ללכת	לאכול / להגיד / לשאול	עוד	אמא / אבא	
מתקני כושר	כואב	לשבת	לרכב	לקבל / לתת	לשתות	חברים	
רשת טיפוס	בגוף	להתנדנד	לשחק	לספור	לנקות / לזרוק לפח	משהו אחר	זהירות
מסלול הליכה	לעלות / לרדת	להסתובב	לשחק / לרוץ	לשיר	לסיים	לא	שירותים
פארק							
מרכז קניות							
נדנדות							
מתקן טיפוס							

התמונה מופיעה גם בחומר המודיעיני המצוי באתר האינטרנט של הוד השרון.

ARASAAC | tobii | דתש | iSAC | dynavox

נתבונן תחילה בסמלים בודדים

הסמל **עצור!** דומה לסמל שיש בתמרור שמורה לנהגים בכביש, לעצור. במהלך שיחה, נצביע על הסמל ונגיד: "עצור" או "אסור" או "די, מספיק". אפשר להשתמש במושגים הללו בגן השעשועים, למשל, כשהסיבוב מהיר מדי בקרוסלה, או הנדנוד חזק מדי.

הסמל עבור הפועל **רוצה**. סמל זה פחות ברור מהסמל "עצור", אבל אם נשתמש בו בכל פעם שאנחנו או הילדה, הילד מראה לנו שהוא רוצה משהו, הוא יהפוך לסמל שיעזור לנו ולו להביע בקשה.

הסמלים תומכים בעיקר המסר

הסמלים בלוח לא צריכים להתאים בדיוק לכל המילים שאמרנו בעל פה. אבל הם יכולים לתמוך בעיקר המסר.

1. נחשוב על מסר שאנחנו המלווים, רוצים להביע.
2. נצביע על כל סמל שבחרנו בנפרד בזמן האמירה.
3. נוודא שהילדה או הילד, השותף שלנו, ראה את ההצבעה.
4. נמתין.

יכול להיות שגם הילדה או הילד ייקח את תורו אחריו, ויצביע על סמל או סמלים בלוח ויכול להיות שלא. זה בסדר.

דוגמאות

- "אתה רוצה לשבת בפארק?": נלווה את השאלה בהצבעה על הסמלים: **לשאול, רוצה, לשבת, פארק.**
- "אני רואה שהחברים שלך על הקרוסלה": נלווה את האמירה שלנו עם הצבעה על הסמלים: **אני, להסתכל, חברים, קרוסלה.**
- בגן השעשועים יש הזדמנויות רבות לספור. למשל, לפני תנופה קוראים בקול: "שלוש ארבע ו...". סופרים נדנודים בנדנה או סופרים במהלך משחק מחבואים. אפשר להציע לילדה: "בואי נספור" באמצעות הצבעה על הסמלים: **לבוא, לספור** או רק על הסמל **לספור**. אפשר להגיד: "שלוש ארבע ו...". או "אחת, שתיים וש...לוש!" ולהצביע על הסמלים **לספור ו- נדנדה**.
- במהלך התארגנות לקראת משחק מחבואים אפשר לומר: "אתה העומד, אתה צריך לספור" ולהצביע בתוך הסמל **לשחק** על הסמל של העומד ועל הסמל **לספור**.
- בגן השעשועים שרים שירים ביחד, למשל שרים את שיר הנדנדה - "נד נד, נד נד, רד עלה, עלה ורד". נצביע על הסמלים **לשיר ונדנדה**. אפשר גם לשאול לפני כן: "את רוצה שנשיר 'נד נד' על הנדנדה?" ולהצביע על הסמלים: **לשאול, רוצה, לשיר, נדנדה**. הילדה יכולה לסמן בדרכה **כן** או **לא**.
- לא הבאת כדור או חטיף והילדה כועסת. אפשר לומר: "אני רואה שאת מאוכזבת. שכחתי להביא כדור היום". ולהצביע על הסמלים: **להסתכל, קשה לי, לא, לקבל/לתת, בתוך הסמל לשחק** ולהצביע על סמל הכדור.

סמלים חסרים

מה אפשר לעשות אם חסר סמל בלוח:

- אפשר לצייר סמל בפתקים במכשיר הנייד.
- אפשר לכתוב מילה, כמובן אם זה מתאים לשותפה, שותף התקשורת שלנו.
- אפשר לחפש תמונה ברשת ואפשר לצלם תמונה במכשיר הנייד.
- אפשר לנסות להחליף את הסמל שחסר בסמל קרוב למסר אותו נרצה להביע או להשתמש בשילוב של סמלים. למשל, אפשר להגיד: "להתנדנד חלש" ולהצביע על הסמלים **להתנדנד**, **לא**, **חזק**, במקום המילה 'חלש', שחסרה בלוח.

מחוות וסימנים

תקשורת תומכת וחליפית (תת"ח) כוללת אמצעים שונים מעבר לסמלים בלוחות תקשורת. אמצעי נוסף שניתן לעשות בו שימוש תמיד, הוא השימוש במחוות וסימנים כדי לתמוך בשפה, כשאינן לוח בהשיג יד. יש סימנים שכולנו מכירים כמו נפנוף לשלום, עצור!, הסימן לשקט, הסימן לסבלנות או לחכות באמצעות שימוש בידיים וכמובן הסימנים של כן ולא עם תנועת הראש והמחוות החשובה של הצבעה כדי להראות ולשתף.

שימוש בלוח לפני היציאה לגן השעשועים

כבר בבית, לפני היציאה לגן השעשועים, אפשר להתבונן יחד בלוח ולהתכונן ליציאה. תוכלו להראות תמונה של הגינה או גן השעשועים, אפשר גם להראות את הלוח במכשיר נייד ולהצביע על המתקנים שיהיו בו. למשל אפשר להכין את הילדה או הילד לכך שהיום נאכל בפארק וללוות את האמירה בהצבעה על הסמלים **לאכול**, **פארק**.

שימוש בלוח אחרי הביקור בגן השעשועים

הלוח יכול לשמש גם כאמצעי שעוזר לנו לספר למי שלא היה איתנו מה עשינו בגן השעשועים או מה קרה בגן השעשועים. למשל, אפשר לספר ש"קיבלתי מכה ברגל" באמצעות הצבעה על הסמל **כואב** והצבעה על החלק של הרגל בתוך הסמל **גוף**.

לסיכום

תשתמשו בלוח כדי להביע מסרים שנבחרו, כמו בדוגמאות. גם אם רק את או אתה מצביעים על הלוח, זה כבר יכול לתרום לשיפור ההבנה של הילדות והילדים, להכנה לקראת החוויה וזו כמובן הדגמה חשובה עבורם.

- בתור התחלה, אפשר פשוט להביט ביחד בלוח ולהגיד מה אנחנו רואים בו. אפשר להתמקד במספר סמלים בודדים, ולהראות אותם לפני היציאה לגן השעשועים.
- בהמשך, תראו לילדות וילדים כיצד אפשר להביע מסרים מלאים באמצעות הצבעה על סמלים בלוח.
- תציעו לילדות וילדים את הלוח כאשר מרגיש שזה הזמן המתאים.
- תמתינו בשקט מבלי לדרוש. ההמתנה חשובה, כי היא מעודדת את הילדה או הילד לחקור את הלוח, להתנסות ואפילו לחקות אתכם.

עבור חלקכם מדובר בדרך חדשה לתקשר, אבל היא גם הזדמנות. הזדמנות נהדרת לאפשר תקשורת והשתתפות עבור אלו שמתקשים לדבר או להבין.

- חשוב להדגיש שתקשורת תומכת וחליפית היא עולם ומלואו. מומלץ מאוד לקבל הדרכה ולווי אישי של קלינאית תקשורת ולחשוב ביחד, אם יש צורך לשלב אמצעי תת"ח במהלך שגרת היום של האדם שאתם מלווים.

בהצלחה!